UT15.4. Tipus, Composició de tipus i Optional.

Fonaments de tipus

En un llenguatge de programació fortament tipat, els "valors" són les instàncies concretes o les representacions d'un tipus particular. Cada valor pertany a un tipus específic i compleix les regles i restriccions d'aquell tipus.

Ja estem familiaritzats amb valors com 12, "hola", o true. Quan escrivim codi en Java operem dins de l'univers de valors on els utilitzem per a realitzar diversos càlculs

També sabem que podem agrupar estos valors en conjunts anomenats **tipus**. Com ara el tipus int, boolean, string, o altres més complexos com tipus funció o tipus envoltori. Passem a un nivell d'abstracció superior on, en comptes de tractar directament amb valors, ens centrem en els tipus. Això ens ajuda a allunyar-nos dels errors i fer programes robustos delegant la responsabilitat al compilador (intentem assignar "hola" a una variable entera, i el compilador ens avisarà).

Pero això no acaba ací, vorem un tercer univers que abstrau patrons comuns dels tipus. Una forma d'agrupar tipus. Podem agafar tipus com "Integer", "String", "Boolean" i agrupar-los en un "**kind**" o "**tipus de tipus**" que anomenarem "Type" (o bé "*" en convenció Haskell). Pensarem en els tipus com si foren funcions. Existeixen tipus d'ordre superior, als quals hem de donar com a entrada un tipus per a que ens construisquen el tipus concret. Per exemple "Optional", si li donem com a entrada el tipus "String" ens dona com a resultat el tipus concret "Optional<String>". Passa el mateix per a ArrayList. Per a estos casos direm que el "kind" de Optional o de ArrayList és "Type \rightarrow Type" o "* \rightarrow *" ja que necessiten un tipus d'entrada per a generar el tipus concret. I que passa amb HashMap? necessita dos tipus d'entrada per a generar el tipus de mapa concret, així que pertany al kind "Type \rightarrow Type \rightarrow Type" (sempre ho expressem de forma currificada).

VALUE UNIVERSE	TYPE UNIVERSE	KIND UNIVERSE
12 "Hola" true 'c'	Integer String Integer → Boolean Optional <string></string>	Type Type \rightarrow Type Type \rightarrow Type (Type \rightarrow Type) \rightarrow Type

Així, utilitzant la nomenclatura de tipus de Haskell tenim:

```
1 :: Integer
// 1 pertany al tipus Integer
parseInt :: String → Integer
// parseInt pertany al tipus funció d'String a Integer
-
// map agafa un Optional<A>, i una funció A → B, i genera un Optional<B> (A i B són tipus)
Integer :: *
// Integer pertany al kind *
ArrayList :: * → *
// ArrayList pertany al kind * → *
HashMap :: * → * → *
// HashMap pertany al kind * → * → *
```

Si recordes, vam explicar que una funció podia ser d'ordre superior quan era capaç de prendre una altra funció com a paràmetre d'entrada o eixida. Per exemple la funció "map" o "filter" són d'ordre superior perquè tenen com a paràmetre d'entrada una funció. Això també es pot traslladar als tipus.

Encara que Java no ho permet (s'han de fer ús de llibreries de tercers), molts llenguatges funcionals tenen la possibilitat de crear tipus que pertanyen a un kind com este:

$$(* \rightarrow *) \rightarrow *$$

Els tipus que pertanyen a kinds amb signatures tipus que tenen parèntesis en algun lloc del costat esquerre s'anomenen "tipus de tipus superiors" o bé "higher-kinded types" anàlogament al que vam vore amb les funcions d'ordre superior. En la pràctica suposa que podem utilitzar genèrics de tipus genèrics.

En definitiva un higher-kinded type és un tipus que s'abstreu sobre algun tipus que, alhora, s'abstreu sobre un altre tipus.

NO ÉS UN HKT	SÍ ÉS UN HKT	
ArrayList <a> Type → Type	F <integer> $(Type \rightarrow Type) \rightarrow Type$</integer>	
Permet construir:	Permet construir:	
ArrayList <integer> ArrayList<boolean> ArrayList<string></string></boolean></integer>	ArrayList <integer> List<integer> Optional<integer></integer></integer></integer>	

D'esta manera és possible fer abstraccions, com podem veure en este exemple en TypeScript:

```
type map_option = <A,B>(f: A=>B) => Option<A> => Option<B>
type map_list = <A,B>(f: A=>B) => List<A> => List<B>
```

Utilitzant HKT:

```
Functor<F>{
    map: <A,B>(f: A=>B) => F<A> => F<B>
}
```

Finalment, en els llenguatges funcionals disposem de classes tipificadores (**Type Class**). Això ens proporciona polimorfisme ad-hoc, permetent que diferents tipus es comporten de manera uniforme malgrat no compartir una jerarquia d'herència.

Nosaltres ja coneixem el polimorfisme paramètric, és a dir, els genèrics:

```
public static void main(String[] args) {
    System.out.println(aString("Hola"));
    System.out.println(aString(true));
    System.out.println(aString(23));
}

public static <A> String astring(A a) {
    return a.toString();
}
```

Quan parlem de polimorfisme ad-hoc, no tenim cap implementació per al nostre mètode sino que només definim i sabem que diversos tipus compartiran eixe mètode, però cadascun tindrà la seua pròpia implementació.

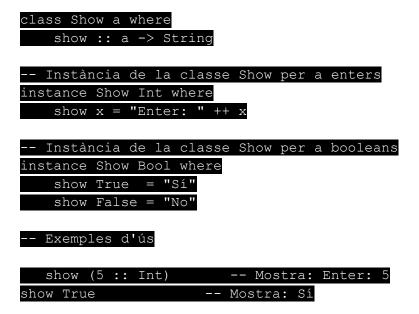
```
public interface Mostrable<A> {
    String aString(A a);
}

public class NewMain {

    public static void main(String[] args) {
        final Mostrable<Integer> enter = (Integer i) -> i.toString();
        final Mostrable<String> string = (String s) -> s;
        final Mostrable<Boolean> boolea = (Boolean b) -> b ? "Si" : "No";

        System.out.println(boolea.aString(true));
    }
}
```

Encara que Java no s'adapta perfectament al concepte de Type Class, el que volem aconseguir és agrupar uns tipus per compartir uns mètodes (encara que cada implementació siga distinta). Així, en llenguatges com Haskell podem fer:

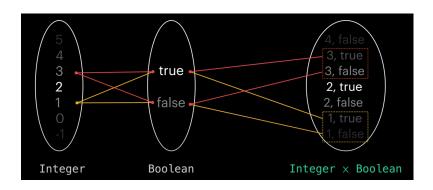

Composició de tipus

La "composició de tipus" en programació funcional és una idea fonamental que es refereix a la capacitat de crear tipus de dades més complexes combinant tipus de dades més simples. Aquest concepte permet construir estructures de dades modulars i flexibles que són essencials per a la creació de programes funcionals robustos i expressius.

Product Type

Imagina que volem crear un nou tipus de dada a partir de la composició d'Integer i Boolean:

El tipus resultant és realment el **producte cartesià** entre els dos conjunts. Si parlem de tipus, es coneix com a "**Product Type**" (en este cas Integer x Boolean) ja que podrà

contindre qualsevol parella i per tant tindrà tants valors com tinga el conjunt Integer multiplicat per la quantitat de valors que conté Boolean. [SELECT * FROM Integer, Boolean;]

En Java podem modelar esta composició de tipus mitjançant una classe o un record:

```
public class IntegerXBoolean {
   private final Integer enter;
   private final Boolean boolea;

public IntegerXBoolean(Integer enter, Boolean boolea) {
     this.enter = enter;
     this.boolea = boolea;
   }

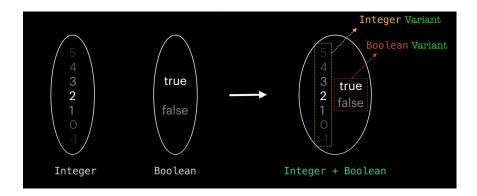
public Integer getEnter() {
     return enter;
   }

public Boolean getBoolea() {
   return boolea;
}
```

Veure "Exemple Product"

Sum Type

Ara volem crear un nou tipus de dada a partir de la composició d'Integer i Boolean de la següent manera:

Ara el tipus resultant és una suma categòrica o **coproducte**. Si parlem de tipus, "Sum Type" (en este cas Integer + Boolean) només podrà contindre un valor, que podrà ser qualsevol enter o qualsevol booleà, per eixe motiu tindrà tants possibles valors com la quantitat de valors dels enters més la quantitat de valors dels booleans.

[SELECT * FROM Integer UNION ALL SELECT * FROM Boolean;]

En java podem modelar esta composició de tipus gràcies al polimorfisme. Generalment es crea una interfície o bé classe pare abstracta (farà la funció de tipus compost) i classes derivades concretes que fan la funció dels tipus primitius.

```
public interface IntegerOrBoolean {
}

class Enter implements IntegerOrBoolean{
    private final Integer enter;

    public Enter(Integer enter) {
        this.enter = enter;
    }

    // Ací la resta de mètotes get/set, equals, toString...
}

class Boolea implements IntegerOrBoolean{
    private final Boolean boolea;

    public Boolea(Boolean boolea) {
        this.boolea = boolea;
    }

    // Ací la resta de mètotes get/set, equals, toString...
}

public static void main(String[] args) {
    IntegerOrBoolean eob = new Enter(3);
    IntegerOrBoolean eob2 = new Boolea(false);
}
```

L'exemple més típic de coproducte o "sum type" en Java es el tipus **enumerat**, ja que pot contenir només un dels valors enumerats.

ADT (Algebraic Data Type)

Un ADT o "Tipus de Dada Algebraic" és bàsicament un tipus compost que utilitza operacions de suma i de producte com hem vist abans. En la següent part del tema veurem alguns d'aquests ADT com pot ser Maybe, Pair, Either, Result ...

```
public class Pair<A, B>
{
    private final A a;
    private final B b;

    public Pair(A a, B b)
    {
        this.a = a;
        this.b = b;
    }

    public static <A, B> Pair<A, B> of(A a, B b) { return new Pair ◊ (a, b); }

    public A fst() { return a; }

    public B snd() { return b; }
}
```

```
public sealed interface Maybe<T> {
    record Just <T>(T value) implements Maybe<T>{}
    record Nothing <T>() implements Maybe<T>{}

    static <T> Maybe<T> of (T value){
        if(value == null) return new Nothing<>();
        else return new Just<>(value);
    }
}
```

```
ALGEBRAIC DATA TYPES

SUM TYPES

PRODUCT TYPES

data State = Dead | Alive | data RumCola = RumCola Rum Cola

sealed trait State | type RumCola = { rum :: Rum, cola :: Cola } case object Dead extends State | case object Alive extends State | case class RumCola(rum :: Rum, cola :: Cola)

ONE OF TWO VALUES: EITHER DEAD OR ALIVE | RUM AND COLA TOGETHER

CANONICAL SUM TYPE EXAMPLE | CANONICAL PRODUCT TYPE EXAMPLE | data Either a b = Left a | Right b | (a, b) -- Tuple a b

IF A IS INHABITED BY N VALUES | IF A IS INHABITED BY N VALUES | AND B TYPE — BY M VALUES, THEN EITHER A B IS INHABITED BY M + N

THEN (A, B) IS INHABITED BY M * N
```

Pattern matching

El pattern matching o "concordança de patrons" ens permet determinar quin dels tipus primitius és el que estem utilitzant en un "sum type".

Imagina que tenim el tipus de dada "IntegerOrBoolean" i volem fer-li una operació per tal que si conté un enter es multiplique per dos, i si conté un booleà es negue. En java podem utilitzar "instanceof":

```
public static void main(String[] args) {
    IntegerOrBoolean eob = new Enter(3);
    IntegerOrBoolean eob2 = new Boolea(false);

    if (eob instanceof Enter e) {
        eob = new Enter(e.getEnter() * 2);
    }
    else if(eob instanceof Boolea b){
        eob = new Boolea(!b.getBoolea());
    }

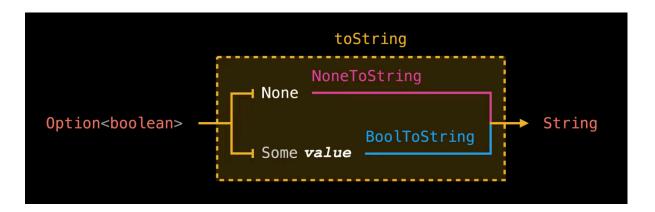
    System.out.println(eob);
}
```

Java ha anat incorporant en les últimes versions noves formes de poder aplicar "pattern matching". Abans de finalitzar el curs explicarem algunes d'aquestes novetats.

```
public static void main(String[] args) {
   IntegerOrBoolean eob = new Enter(3);
   IntegerOrBoolean eob2 = new Boolea(false);

switch (eob) {
    case Enter e -> eob = new Enter(e.getEnter() * 2);
    case Boolea b -> eob = new Boolea(!b.getBoolea());
    case default -> System.out.println("Tipus invàlid");
}
System.out.println(eob);
```

Per al cas de Maybe imagina que vols implementar un mètode "tostring" que convertisca en String el valor que conté. Però si no conté valor (Nothing) hem de retornar una cadena buida:

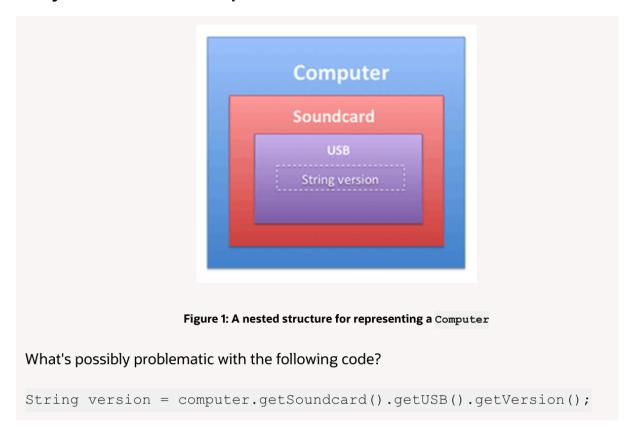


```
public sealed interface Maybe<T> {
                                                                 public static void main (String[] args) {
    record Just <T>(T value) implements Maybe<T>{}
                                                                     Maybe<Integer> intMaybe = Maybe.of(7);
    record Nothing<T>() implements Maybe<T>{}
                                                                     Maybe<Integer> intMaybe2 = Maybe.of(null);
    static <T> Maybe<T> of (T value){
                                                                     System.out .println(intMaybe);
        if(value == null) return new Nothing<>();
                                                                     System.out .println(intMaybe2);
        else return new Just<>(value);
                                                                     System.out.println(intMaybe.tostring() + ".");
System.out.println(intMaybe2.tostring() + ".");
    default String tostring(){
        if(this instanceof Just j){
             return j.value.toString();
                                                                 }
        else return "":
                                                                                                              Borrame (run) #4
                                                         Borrame (run) X
                                                                         Borrame (run) #2 ×
                                                                                            Borrame (run) #3 ×
                                                          Just[value=7]
                                                          Nothing[]
                                                          7.
                                                          BUILD SUCCESSFUL (total time: 0 seconds)
```

Videos recomanats:

- Records de Java: qué son y cómo usarlos
- Pattern matching con records en Java

Maybe en Java: Optional

Creació

Obtenint el valor amb get()

```
System.out.println("Si estems segurs de que conté valor, no hi ha problema: ");
System.out.println(optionalDouble.get());
System.out.println("I si no ho tenim tan clar?, pot generar NoSuchElementException: ");
System.out.println(optionalDouble2.get());

put ×

ebugger Console × HolaMon (run) ×

Tona or the language of the language o
```

No és aconsellable l'ús del mètode get() ja que un Optional precisament pot contindre valor o no contindre valor.

Comprovant si hi ha valor: isPresent / isEmpty

Gracies a estos mètodes es pot fer més segur l'ús de "get", però tampoc és aconsellarble fer-ho d'aquesta manera perque realment no és millor que treballar amb el valor "null" i fer condicionals de tipus if(variable == null)

Valor per defecte amb orElse i orElseGet

```
// Si conté valor guardarem el valor. Si no conté valor guardarem 0.0
double resultat = optionalDouble2.orElse(0.0);
System.out.println(resultat);
```

Si volem treballar de forma mandrosa (lazy) també podem proveir un valor amb Supplier.

Diferència entre or Else (avaluació ansiosa) i or Else Get (avaluació mandrosa):

```
double resultat = optionalDouble2.orElse(calculs(0.0));
                                                                                  double resultat = optionalDouble2.orElse(calculs(0.0));
          System.out.println(resultat);
                                                                                 System.out.println(resultat);
      private static double calculs(double valor) {
                                                                             private static double calculs(double valor) {
          System.out.println("Entra al mètode 'càlculs'...");
                                                                                 System.out.println("Entra al mètode 'càlculs'...");
          //Fem els càlculs que toque.
                                                                                 //Fem els càlculs que toque.
          return valor;
otput ×
Debugger Console \times HolaMon (run) \times
                                                                        Debugger Console 	imes HolaMon (run) 	imes
 Picked up JAVA TOOL OPTIONS: -Dfile.encoding=UTF-8
                                                                        Picked up JAVA TOOL OPTIONS: -Dfile.encoding=UT
 Entra al mètode 'càlculs'...
                                                                        Entra al mètode 'càlculs'...
```

```
double resultat = optionalDouble2.orElseGet(() -> calculs(0.0));
          double resultat = optionalDouble2.orElseGet(() -> calculs(0.0));
          System.out.println(resultat);
                                                                                    System.out.println(resultat);
                                                                                private static double calculs(double valor) {
     private static double calculs(double valor) {
                                                                                   System.out.println("Entra al mètode 'càlculs'...");
         System.out.println("Entra al mètode 'càlculs'...");
                                                                                    //Fem els càlculs que toque.
          //Fem els càlculs que toque.
                                                                                    return valor:
         return valor;
                                                                           Debugger Console × HolaMon (run) ×
Debugger Console 	imes HolaMon (run) 	imes
                                                                           Picked up JAVA_TOOL_OPTIONS: -Dfile.encoding=UTF-8
Picked up JAVA_TOOL_OPTIONS: -Dfile.encoding=UTF-8
                                                                           Entra al mètode 'càlculs'...
3.5
```

Obtenint un altre opcional amb or()

De vegades ens interessa que si l'opcional està buit, ens retorne un opcional nou

Excepcions amb or Else Throws

En altres ocasions voldrem llançar una excepció en cas que l'opcional estiga buit.

```
double resultat = optionalDouble2.orElseThrow(() -> new RuntimeException("El valor no pot estar absent"));

tput ×

Debugger Console × HolaMon (run) ×

run:

Picked up JAVA_TOOL_OPTIONS: -Dfile.encoding=UTF-8

Exception in thread "main" java.lang.RuntimeException: El valor no pot estar absent
```

Acció condicional amb ifPresent

Com a paràmetre necessita un Consumer. Aplicarà el consumidor si conté valor, i no l'aplicarà si no conté valor.

```
optionalDouble2.ifPresent(System.out::println)
}

put ×

ebugger Console × HolaMon(run) ×

run:

Picked up JAVA_TOOL_OPTIONS: -Dfile.encod
3.5

BUILD SUCCESSFUL (total time: 0 seconds)
```

```
optionalDouble2.ifPresent(System.out::println);
}

put × 

=bugger Console × HolaMon(run) ×

run:

Picked up JAVA_TOOL_OPTIONS: -Dfile.encod:
BUILD SUCCESSFUL (total time: 0 seconds)
```

Acció condicional i alternativa amb ifPresentOrElse

El mètode ifPresentOrElse accepta dos paràmetres: el primer és un Consumer que s'executarà si l'Optional conté un valor, i el segon és un Runnable que s'executarà si l'Optional està buit. Aquesta estructura permet una gestió més clara i concisa dels casos en què un valor pot o no estar present, evitant l'ús excessiu de comprovacions if-else per determinar si un Optional conté un valor.

Retorn de contingut opcionalment amb filter

El mètode filter accepta un predicat (Predicate<T>) com a paràmetre. Si l'Optional està buit, o si el predicat retorna false, filter retorna un Optional buit. Si l'Optional conté un valor i el predicat retorna true, es retorna un Optional que conté el mateix valor. Això permet realitzar comprovacions condicionals sobre el valor de l'Optional sense necessitat d'extraure el valor explícitament o comprovar si està present.

```
Scanner teclat = new Scanner(System.in);
System.out.print("Introdueix un nom: ");
Optional<String> nomA = Optional.ofNullable(teclat.nextLine());

// Mantenim el valor si comença per A
nomA = nomA.filter(nom -> nom.startsWith("A"));
System.out.println(nomA.orElse("NO COMENÇA PER A!"));
```

Introdueix un nom: David NO COMENÇA PER A! Introdueix un nom: Arnau Arnau

Quin problema trobes?

```
public static void main(String[] args) {
   String nom = generaNom();
   if(nom.length() > 3) System.out.println("Nom de més de 3 lletres.");
}

public static String generaNom() {
   String[] noms = {"Pepe", "Ana", "Joan", null, "David", "Laura", "Maria", null);
   return noms[new Random().nextInt(8)];
}
```

```
Exception in thread "main" java.lang.NullPointerException: Cannot invoke "String.length()" because "nom" is null
```

Amb "optional" ja no tindrem NullPointerException. Filter només aplica si l'opcional conté valor!

Transformant valors amb map

Este mètode és utilitzat per a aplicar una funció de transformació al valor contingut dins de l'Optional, si el valor està present. La funció passada a map pren el valor contingut dins de l'Optional i el transforma en un altre valor, que després es torna a embolicar en un nou Optional. Si el valor no està present (empty) retorna Optional.empty. Això ajuda a evitar errors com NullPointerException i fa que el codi siga més net i fàcil de llegir.

```
public static void main(String[] args) {
   String nom = generaNom();
   System.out.println(generaNom().toUpperCase());

public static String generaNom() {
   String[] noms = {"Pepe", "Ana", "Joan", null, "David", "Laura", "Maria", null);
   return noms[new Random().nextInt(8)];
}
```

```
java.lang.NullPointerException: Cannot invoke "String.toUpperCase()"
```

De la mateixa manera, map només aplica la funció de transformació si hi ha contingut. En cas contrari no s'aplica cap funció.

Sense fer ús d'Optional, com implementaries este codi? Lluitant contra NullPointerException

Transformant i aplanant amb flatMap

Mentre que map es pot utilitzar per aplicar una funció de transformació al valor contingut dins d'un Optional, produint com a resultat un nou Optional que conté el resultat de la funció, flatMap es fa servir quan la funció de transformació ja retorna un Optional, i volem evitar acabar amb un Optional<Optional<T>>.

El mètode flatMap permet, per tant, "aplanar" el resultat d'aquestes transformacions, de manera que en lloc de tenir un Optional dins d'un altre Optional, simplement tenim un únic Optional que conté el resultat directament. Això és particularment útil quan treballem amb cadenes de crides de mètodes que poden retornar Optional, permetent-nos encadenar diverses operacions de manera més neta i sense acumular nivells innecessaris d'Optional.

```
class Ordinador {
    Optional<TargetaDeSo> targetaDeSo;
    // Constructors, getters i setters
}
class TargetaDeSo {
    Optional<USB> usb;
    // Constructors, getters i setters
}
class USB {
    String versio;
    // Constructors, getters i setters
}
public class Test {
    public static void main(String[] args) {
        Ordinador ordinador = // inicialització de l'ordinador
        String versioUSB = ordinador.getTargetaDeSo()
            .flatMap(TargetaDeSo::getUsb)
            .map(USB::getVersio)
            .orElse("Versió no disponible");
        System.out.println(versioUSB);
    }
}
```

Convertint a Stream amb stream()

El mètode stream() permet transformar un Optional<T> en un Stream<T>. Si l'Optional conté un valor, el Stream resultant tindrà un element que és aquest valor. Si l'Optional està buit, es crearà un Stream buit. Aquesta conversió és útil quan volem utilitzar les operacions de flux (stream operations) com filter, map, reduce, entre d'altres, amb valors que poden ser opcionals.

Exemple:

```
Optional<String> stringOpcional = //...
// Volem una llista que continga 1 element si l'opcional conté valor, i
0 elements si no contè valor.
List<String> llista = stringOpcional.stream()
.toList();
```

Quan utilitzar i quan no utilitzar Optional

Quan utilitzar Optional:

- Com a Tipus de Retorn: Optional és molt útil com a tipus de retorn en mètodes on hi
 pot haver un resultat absent. Això fa que el codi siga més segur i expressiu, ja que
 obliga al consumidor del mètode a tractar explícitament la possibilitat que no hi haja
 un valor present.
- Per a Encadenar Operacions: Optional permet encadenar operacions de manera segura mitjançant mètodes com map, flatMap, i filter. Això facilita la realització de transformacions i comprovacions sense haver de fer múltiples comprovacions de nul·litat.
- Per a Evitar NullPointerException: L'ús d'Optional ajuda a evitar NullPointerException, ja que proporciona mètodes per a tractar valors absents de manera explícita, com orElse, ifPresent, ifPresentOrElse, orElseGet, i orElseThrow.

Quan no utilitzar Optional:

- Com a atributs de classe: No s'aconsella utilitzar Optional com a atributs dins de classes. Això pot augmentar l'ús de memòria i complicar el disseny de la classe. En lloc d'això, es recomana utilitzar valors nuls i gestionar-los adequadament.
- En paràmetres formals de mètodes: Utilitzar Optional com a tipus de paràmetre d'entrada en mètodes pot fer que l'API siga menys clara i més difícil d'utilitzar. És millor utilitzar tipus concrets i gestionar la nul·litat dins del mètode si és necessari.
- Per a col·leccions buides: En lloc d'utilitzar Optional per a col·leccions que poden estar buides, és millor retornar directament una col·lecció buida. Les col·leccions

com List, Set, i Map tenen mètodes per a comprovar si estan buides, fent innecessari l'ús d'Optional.

• Abús d'Optional: No utilitzes Optional per a tot. Hi ha casos on els valors null són suficients i no justifiquen l'ús d'Optional.

En resum, Optional és una eina poderosa per a millorar la seguretat i llegibilitat del codi quan s'utilitza adequadament. No obstant això, és important no abusar d'aquesta característica i utilitzar-la només quan aporta un valor clar en termes de gestió de valors absents i millora de la claredat del codi.

```
public BigDecimal calculateDiscount(Order order, Customer customer) {
    /* BigDecimal discount = getDiscountPercentage(customer.getRewardPoints());
    if (discount != null) {
        return order.getTotal().multiply(discount);
    } else {
        return BigDecimal.ZERO;
    }
    */
    return getDiscountPercentage(customer.getRewardPoints())
        .map(discount -> order.getTotal().multiply(discount))
        .orElse(BigDecimal.ZERO);
}
```

```
// BAD
String process(String s) {
    return Optional.ofNullable(s).orElseGet(this::getDefault);
}

// GOOD
String process(String s) {
    return (s != null) ? s : getDefault();
}
```